

Bangladéš

V posledních letech ekonomika Bangladéše rostla o více než 7 % ročně, což vedlo k rozvoji celé řady odvětví a rovněž ke snížení problému chudoby v zemi. Výhledově lze očekávat pokračování transformačního úsilí opírající se o stabilní ekonomický růst. Míra inflace v roce 2018 činila dle odhadu MMF 6 % a v příštích letech se očekává její pouze nepatrné zvýšení. Celková populace země v roce 2018 čítala 164,9 mil. obyvatel. V Bangladéši je zaznamenáván postupný růst HDP na obyvatele, který se k roku 2018 odhadoval na hodnotu 1 736 USD. Bilance běžného účtu Bangladéše od roku 2017 vykazuje záporné hodnoty a tento deficit se dle predikcí MMF bude dále prohlubovat.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	7,2	7,4	7,3	7,1	7,0	7,0
HDP/obyv. (USD)	1 458	1 603	1 736	1 882	2 035	2 199
Míra inflace (%)	5,7	5,6	6,0	6,1	6,0	5,8
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	1,4	-5,3	-9	-8,4	-7,2	-6,2
Populace (mil.)	161,5	163,2	164,9	166,6	168,3	170
Konkurenceschopnost	106/138	107/140	103/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ Evropská unie se zemí zatím nemá uzavřenou žádnou dohodu o volném obchodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Bangladéš umístil na 103. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Bangladéše 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
0402	Mléko smetana zahuštěná slazená	330 533	28,1	292 009	13,2
8525	Přístroje vysílací pro rozhlas, televizi apod.; kamery	122 406	10,4	20 209	505,7
0404	Syrovátka výrobky z mléka zahuštěné slazené	85 452	7,3	90 161	-5,2
8447	Stroje stavy pletací stroje na výrobu tylu ap.	64 881	5,5	9 119	611,5
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	44 329	3,8	26 577	66,8
8477	Stroje na zpracování kaučuku plastů jinde neuv.	34 837	3,0	42	82 845,2
8803	Části a součásti výrobků položky 8801 00 nebo čísla 8802	34 057	2,9	27 995	21,7
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	33 333	2,8	1 611	1 969,1
8502	Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče	32 746	2,8	–	–
8448	Zařízení přídavná stavů strojů na sprádkání ap.	31 942	2,7	50 504	-36,8
Celkem TOP 10		814 516	69,3	518 227	57,2
Celkem vývoz		1 175 794		802 837	46,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Bangladéše 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	2 891 844	23,8	2 670 249	8,3
6203	Obleky, saka, kalhoty, komplety aj., pánské	2 108 747	17,3	2 130 260	-1,0
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkované	1 358 940	11,2	1 274 327	6,6
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	1 344 280	11,0	1 255 162	7,1
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	764 328	6,3	672 998	13,6
6205	Košile pánské chlapecké	416 956	3,4	383 897	8,6
6105	Košile pánské chlapecké pletené háčkované	353 549	2,9	365 071	-3,2
6201	Svrchníky kabáty větrovky ap. pánské chlapecké	288 603	2,4	214 695	34,4
6206	Helenky košile halenky košilové dámské dívčí	250 100	2,1	226 719	10,3
6202	Svrchníky kabáty větrovky ap. dámské dívčí	248 409	2,0	164 894	50,6
Celkem TOP 10		10 025 756	82,4	9 358 272	7,1
Celkem dovoz		12 168 408		11 186 879	8,8

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Civilní letecký průmysl

Poptávka po letecké dopravě je daná rozlohou Bangladéše a limitovaným rozsahem železniční a silniční sítě a vytváří potřebu výstavby nových letišť, případně potřebu rozšíření či modernizace letišť stávajících. České firmy se mohou uplatnit zejména v segmentech letecké infrastruktury a zvýšení bezpečnosti letového provozu (radary). Totéž platí o potřebě letadel, a to i letadel menších rozměrů, která jsou vyráběna i v ČR. K úspěchům leteckého průmyslu v regionu by mohly dále přispět dodávky tzv. mobilních letišť.

► Energetický průmysl

Zájem o restrukturalizaci a modernizaci energetického sektoru souvisí s potřebami zvyšující se průmyslové produkce a zároveň s tlakem na snížení devastace vlastního životního prostředí. Primární spotřebě energie dominuje zemní plyn (58 %), následuje zpracování tradiční biomasy a dalšího odpadu (24 %), ropa (16 %), uhlí (3 %), vodní energie a solární energie (1 % kombinované).

Přestože je Bangladéš sedmým největším producentem zemního plynu v Asii, produkce plynu neustále klesá a země se naopak potýká s vážnými nedostatky v oblasti jeho dodávek, které způsobují opakující se výpadky elektřiny. I když se celkový instalovaný výkon elektrické energie zvýšil z 13 621 MW v září – 2017 na 17 043 MW v září 2018, je produkce elektřiny stále v deficitu ve srovnání s poptávkou. Elektrárny nejsou provozovány na maximální výkon kvůli nedostatku paliva, přičemž poptávka po elektřině roste každým dnem vzhledem k růstu průmyslu a populace. Bangladéš má podle prohlášení ministra financí v úmyslu vyrobit do tří let 24 tis. MW ze svých vlastních zdrojů.

Podle energetických odborníků převýší již v roce 2018 výroba elektrické energie domácí poptávku. Pokud k tomu dojde, bude potřeba vybudovat potřebnou infrastrukturu pro distribuci dodatečné elektřiny. Vláda proto zamýšlí importovat energii ze sousedních zemí. Do roku 2041 by mělo být importováno 9 000 MW z Indie, Myanmaru, Nepálu a Bhútánu. Bangladéš má také zájem o společné investice do projektů v oblasti vodních elektráren v těchto zemích. Premiérka již schválila 1 miliardu USD na investice do hydroenergetiky v sousedních zemích. Bangladéš hodlá společně s Bhútánem investovat do hydroenergetického projektu Kuri 1 (1 125 MW). Bangladéš by se mohl také stát součástí několika dalších energetických projektů v této zemi. Podle vyjádření státního ministra pro energetiku Nasrula Hamida Bangladéš potřebuje do roku 2041 investovat 82,5 miliardy USD do energetického sektoru.

V srpnu 2017 Bangladéš podepsal se Světovou bankou smlouvu o úvěru ve výši 59 mil. USD určenou na financování rozvoje energetických systémů.

Podle zprávy kodaňské výzkumné firmy Ramboll ze srpna 2017 hrozí zemi v blízké budoucnosti akutní nedostatek plynu, když zásoby plynu postačí zhruba do roku 2038. Neuspokojeno může být až 26 % požadavků. Řešením je průzkum potenciálních pobřežních ložisek a zvýšení zásob, výměna zemního plynu pro domácí vaření zkapalněným ropným plynem, potrubní dodávky zemního plynu ze sousedního Myanmaru a Indie jakožto střednědobé opatření a dovoz z Turkmenistánu a Íránu jakožto dlouhodobé řešení. Jednou z alternativ překlenutí energetické krize jsou rovněž obnovitelné zdroje energie. Podíl off-grid solárních fotovoltaických systémů se v posledních několika letech výrazně zvýšil. Nyní kapacita solárních fotovoltaických elektrických systémů přesahuje 120 MW. Perspektivním trendem jsou solární systémy využívané v domácnostech. Těch bylo nainstalováno již více než 5 mil. jednotek.

Ve výstavbě je také první jaderná elektrárna v zemi. Jedná se o elektrárnu Rooppur o plánovaném výkonu 2,4 GW. Na výstavbě se podílí Indie a Rusko. Vláda hodlá v roce 2019 zadat výběrové řízení na projekt druhé jaderné elektrárny.

Perspektivními obory podnikání jsou zejména dodávky zařízení pro energetiku (náhradní díly). Nabízí se možnosti zapojení českého průmyslu do činností spojených s přípravnými pracemi a následnou vlastní těžbou zemního plynu. S rozvojem těžby zemního plynu souvisí možnost dodávek zařízení pro jeho těžbu, zpracování a distribuci. V blízké budoucnosti se otevřou rovněž nové obchodní příležitosti spojené s těžbou uhlí, kde má Bangladéš přibližně stejné možnosti jako indické Západní Bengálsko, s těžbou uhlí však teprve začíná. Bangladéš postupně přechází také na jadernou energii, kde mohou české firmy formou subdodávek uplatnit své know-how. Vzhledem k plánu na zvýšení podílu fotovoltaické energie se slušné vyhlídky nabízejí v dodávkách solárních systémů.

► Obranný průmysl

Rozpočet bangladéšské armády je každoročně navyšován a poskytuje proto prostor pro dodávky vybavení zejména pro bezpečnostní složky státu. V rámci Vize 2021 premiérky Šejch Hasíny představuje podstatnou část vize i modernizace armády.

I pro české firmy může být výhodou, že bangladéšské orgány usilují o diverzifikaci svých partnerů pro vojenskou spolupráci a zároveň rozšíření portfolia dodavatelů v oblasti obranného průmyslu. S cílem podpořit tento proces je v současné době sjednáván dvoustranný smluvní dokument o obranné spolupráci.

V listopadu 2017 jednala delegace ZÚ Dillí na bangladéšském ministerstvu vnitra a velení armádních složek. Z jednání vyplynulo, že bangladéšská strana má velký zájem o české letouny, lehké pěchotní ruční zbraně, munici do ručních zbraní, lehká obrněná kolová vozidla, nákladní speciály a ochranné rušiče proti nástražným výbušným systémům. Na návštěvu navázala v únoru návštěva náčelníka vyzbrojovací služby bangladéšské armády generála Haqueho, který jednal s představiteli firmy Aircraft Industry, AOBP a Ministerstvem obrany ČR o možnostech nákupu speciálu. V roce 2019 je v Dháce plánováno uspořádání podnikatelského fóra zaměřeného na prezentaci výrobků obranného a bezpečnostního průmyslu.

► Textilní a obuvnický průmysl

Páteří bangladéšského průmyslu je textilní průmysl. Jeho dovoz zároveň tvoří hlavní pilíř obchodní výměny mezi ČR a Bangladéš. Logický je tedy zájem na navýšení vývozu českých textilních strojů do Bangladéše, což by bylo v souladu s tradicí vzájemného obchodu v minulosti, kdy ČR dodala do Bangladéše řadu investičních celků a textilních strojů, a zároveň pomohlo diverzifikovat vzájemnou obchodní výměnu v tomto odvětví. Tomu odpovídá i studie Světové banky z května 2017, ve které byly identifikovány nejslibnější sektory pro investování v Bangladéši: plastické hmoty, lehký průmysl, obuvnický průmysl a kožedělný průmysl.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V případě Bangladéše existuje poptávka po technologiích v potravinářském průmyslu, zejména na zpracování ovoce, zeleniny, v mlékárenském (výrobky z mléka a syrovátky) a konzervářském průmyslu, nebo technologie na zpracování nápojů. Bangladéš se potýká s nedostatkem techniky pro kvalitní a rychlé zpracování zemědělské produkce, často v důsledku klimatických podmínek přijde část zemědělské produkce nazmar. Podle vyjádření Bangladesh Investment Development Authority představuje pro investory do budoucna vysoký potenciál zejména mrazírenský průmysl.

Zemědělství se podílí na tvorbě HDP cca 15 % a Bangladéš má v mnoha ohledech ideální podmínky pro zvýšení vlastní zemědělské produkce. Extenzivní zemědělství vyžaduje větší množství umělých hnojiv a se zvyšující se spotřebou roste i poptávka po zařízeních na jejich výrobu.

► **Železniční a kolejová doprava**

Bangladéš se potýká s kontinuálním nárůstem vlastní populace, s čímž kontrastuje malá rozvinutost dopravní infrastruktury země: poptávána jsou zařízení na stavbu mostů, silnic, železnic a dodávky zařízení pro železniční dopravu a železničních komponentů.

Velkým problémem je přetížená a chaotická doprava zejména v hlavním městě Dháce. Z tohoto hlediska je perspektivní koncept smart city.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0402 – Mléko (sušené)
	HS 0404 – Syrovátka
Strojírenský průmysl	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8447 – Stroje stavby pletací stroje na výrobu tylu ap.
	HS 8448 – Zařízení přídáv. ke stavům, spřád. strojům ap.
	HS 8451 – Stroje na praní žehlení barvení apod. látek příže
	HS 8452 – Stroje šicí, nábytek, kryty, jehly aj. k strojům
Železniční a kolejová doprava	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
Elektrotechnika	HS 8526 – Přístr. radiolok. ap., rádiové, pro řízení dálkové
Energetický průmysl	HS 8401 – Jaderné reaktory; neozářené palivové články pro jaderné reaktory
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8404 – Pomoc. zař. pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Obranný průmysl	HS 8710 – Tanky a jiná bojová obrněná vozidla, motorová
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 – Ost. zbraně
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

V Bangladéši klesá kontinuálně chudoba a zvyšuje doba dožití. Od získání nezávislosti se zvýšily příjmy na obyvatele až o 130 %. V současné době probíhá Rámcový perspektivní plán Vision 2021 a v pořadí již sedmý Pětiletý plán, který je na období 2016–2020. Jejich společným cílem je dlouhodobý proces rozvoje země. Účelem těchto iniciativ je zajištění vyšších příjmů pro obyvatele a transformovat sociálně-ekonomické prostředí. Výsledkem strategií má být vzdělanější obyvatelstvo a vyšší životní úroveň Bangladéšanů. Zároveň bude zajištěna lepší ochrana před změnou klimatu a přírodními katastrofami. Hospodářská a sociální rada OSN (ECOSOC) v březnu 2018 rozhodla o připravenosti postupu Bangladéše z kategorie nejméně rozvinutých zemí v roce 2024 s přechodným obdobím od roku 2021. Podle ministra obchodu Bangladéš již splnil tři kritéria nutná proto, aby se stal v roce 2021 zemí se středním příjmem. Příjem na obyvatele vzrostl na 1 610 USD (leden 2018), index lidských aktiv činí 70 % a index ekonomické zranitelnosti 26 %.

► Sektor energetiky

Bangladéšská vláda neustále řeší nespolehlivost dodávek elektřiny a zemního plynu. Proto dochází k budování energetické infrastruktury. V odlehlých vesnicích probíhá od roku 2012 instalace domácích solárních systémů. Každý měsíc dochází k instalaci solárních panelů až u 50 tis. nových domů a obchodů ve venkovských oblastech.

► Sektor infrastruktury

Aby docházelo k rozvoji v soukromém sektoru, míří investice také do dopravní infrastruktury, která je v zemi nedostatečná a jejíž rozvoj je základní prioritou pro ekonomický růst. Podle expertů musí být do infrastrukturních projektů více zapojena soukromá sféra formou PPP. Investice do infrastruktury v současnosti představují pouze 3 % HDP. Pro akceleraci ekonomiky je potřeba investovat do infrastrukturních projektů 75–100 mld. USD do roku 2020 a 300–320 mld. USD do roku 2030. Důležité je především zvýšení propojenosti a modernizace země, aby tak bylo zajištěn příznivější podnikatelské prostředí a zlepšení přístupu do škol a nemocnic. Dalším dílčím cílem je rozvoj infrastruktury na venkově, kde došlo

k výstavbě až 2 800 km silnic v 21 okresech. Vláda má také v úmyslu postavit převážně ve venkovských oblastech do konce roku 2021 celkem 128 mostů.

► Sektor vzdělávání

V Bangladéši byl zaznamenán velký pokrok ve vzdělávání, ale také v genderové rovnosti na školách. Již více než šest milionů dívek navštěvuje střední školy. Nevládní organizace se zaměřují na zlepšení přístupu dětí ze slumů k základnímu vzdělání, často včetně poskytnutí základní zdravotní péče a obědů pro školní děti. Vládní politika podporuje nové modely a programy na zlepšování vzdělávacích služeb, které mají za cíl rozvoj pracovních schopností.

► Sektor zdravotnictví

V zemi existuje vysoká dětská úmrtnost. Dlouhodobou prioritou Bangladéše je její snížení a zlepšení zdraví obyvatel a dostupnosti zdravotních služeb, a to zejména pro chudé. V současné době je v zemi více než 80 % dětí očkováno a 90 % dětí dostává doplňky vitamínu A. Důsledkem je snížení kojenecké a dětské úmrtnosti o více než dvě třetiny od roku 1990. Problematickou částí ve zdravotnictví je v Bangladéši podvýživa, kterou trpí více než 40 % dětí mladších pěti let.

► Sektor zemědělství

Mezi podporované oblasti v rozvojové spolupráci v rámci zemědělství patří v Bangladéši rozvoj technologií a výzkumu a obnova infrastruktury. Dalšími obecnými cíli vládní politiky je protipovodňová ochrana, odvodňování a zavlažování. Díky rozšiřování systémů zavlažování dochází k růstu efektivity zemědělství v zemi. Současným trendem jsou také programy umožňující přechod na alternativní způsoby hospodaření - plovoucí zahradnictví, jiné plodiny a jiné techniky sklizně, které redukuje negativní dopady každoročních záplav.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>